

De Britse biologische
levensmiddelenmarkt
en
Kansen voor Nederlandse exporteurs.

December 2005

Bureau voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
38 Hyde Park Gate
London SW7 5DP
0044 (0)20 7590 3277
nllonagr@netherlands-embassy.org.uk

Inhoudsopgave

	Inleiding	4
1.	Geschiedenis	4
2.	Algemeen	4
3.	De biologische consument	6
4.	Actieplan van de Britse regering	6
5.	Importen	7
6.	Biologisch landgebruik VK	8
7.	Noord- Ierland	9
8	Schotland	9
9	Wales	9
10	Kansrijke sectoren voor Nederlandse Exporteurs	10
10.a.	Groenten	10
10.b	Kant – en klare maaltijden	11
10.c	Vee en vlees (incl. pluimvee)	12
10.d	Veevoer	12
10.e	Akkerbouw	12
10.f	Fruit	12
10.g	Zuivel	12
10.h	Dranken	13
11.	Handelsbeurzen	14
12.	Conclusie	15
	Appendix:	
	Nuttige informatie en adressen	16
	Bronnen	17

Inleiding

BSE, MKZ en andere zogenaamde "food scares" hebben duidelijk veranderingen teweeggebracht in het consumptiegedrag van de Britten. Een belangrijk deel van de Britse consumenten is als gevolg daarvan toch anders tegen zijn dagelijkse voeding aan gaan kijken. Daar komt bij, dat thans de discussie in het Verenigd Koninkrijk over de volksgezondheidsgevaaren van de nog immer toenemende zwaarlijvigheid, met name ook onder kinderen, een extra-stimulans geeft aan een streven naar kwalitatief betere en vooral ook meer gezonde voeding. Dat geldt niet alleen voor de levensmiddelen, die dagelijks nodig zijn om een voedzame en gezonde maaltijd klaar te maken, maar ook voor de groeiende markt voor kant-en-klaar-maaltijden. De oppermachtige supermarktketens hebben daarop onmiddellijk op gereageerd en doen dat nog steeds. In de eerste plaats door de bestaande levensmiddelen in die zin gezonder te maken, dat kwalitatief betere ingrediënten worden gebruikt en de gehalten aan zout, suiker en vetten omlaag worden gebracht. In de tweede plaats door op grote schaal ruimte in de schappen vrij te maken voor het aanbieden van biologische landbouwproducten. Ook in de "food service"-sector, verantwoordelijk voor het bedienen van een snel groeiende markt voor het buiten de deur eten, hebben dezelfde trends hun doorwerking: kwalitatief betere ingrediënten en meer gebruik maken van producten van biologische oorsprong.

De Britse agrarische sector heeft in het kader van de implementatie van de Strategie voor Duurzame Landbouw van het ministerie van Milieu, Voedsel en Plattelandszaken (Defra) een extra stimulans gekregen voor omschakeling naar biologische landbouw door middel van de uitvoering van het landbouw-milieubeleid. Dat beleid wordt in de komende jaren onverminderd voortgezet. Ondanks de snelle groei in zowel vraag en aanbod importeert het VK nog steeds de meerderheid van zijn biologische landbouwproducten. Daar liggen kansen voor Nederlandse exporteurs van biologische landbouwproducten. Onderstaand overzicht probeert onder meer op basis van recent in opdracht van de LNV-bureau Londen uitgevoerd onderzoek op globale wijze die kansen te identificeren. Nader marktonderzoek zal echter altijd noodzakelijk zijn alvorens stappen te zetten op deze Britse markt.

1. Geschiedenis

De ontwikkeling van de biologische landbouw in het VK gaat terug naar de jaren dertig en was in die dagen gebaseerd op idealen. De biologische beweging kwam echter pas goed op gang in 1946, toen de twee jaar geleden overleden Lady Eve Balfour haar boek 'The Living Soil' publiceerde. Enige jaren later werd de Soil Association (SA) opgericht, meer dan 50 jaar later nog steeds het meest belangrijke onafhankelijke orgaan voor de promotie en certificering van de biologische landbouw in het VK. Meer dan 70% van alle biologische producten wordt gecertificeerd door deze organisatie.

2. Algemeen

De verkoopcijfers voor de biologische voedingsmiddelensector in het VK groeien wekelijks met bijna 2,3 miljoen pond. Het Verenigd Koninkrijk neemt thans de derde plaats ter wereld in als het gaat om omzet in producten afkomstig van biologische landbouw. De jaarlijkse omzet in de biologische sector groeit sterker dan in de niet- biologische sector en bereikte een totale waarde van 1,213 miljard euro in 2004, een stijging van 11%. Alleen Duitsland (ruim 3,5 miljard euro) en de Verenigde Staten (ruim 10 miljard euro) blijven het Verenigd Koninkrijk voor. De Nederlandse omzet kwam afgelopen jaar uit op ongeveer 400

miljoen euro. De wereldwijde omzet aan biologische producten groeide het afgelopen jaar tussen de 7 en 10% volgens het Londense marketingbureau Organic Monitor. In de meeste West-Europese landen kwam de groei niet verder dan 5%. In het VK echter is er de laatste paar jaar sprake geweest van een stijging in de omzet met 10-15% procent per jaar. Verkoop via boerenmarkten, eko-tassen ("box schemes") en boerderijwinkels steeg met 33% in 2004. Daarmee nemen zij ongeveer 10 procent van de afzet van biologische producten voor hun rekening. De 9 grote supermarktketens zagen hun aandeel in de biologische voedingsmiddelenmarkt echter dalen van 81% naar 75%, maar zijn toch nog goed voor een totale verkoopwaarde van 913 miljoen pond (289,5 miljoen euro). Verkoop via onafhankelijke winkels vloog omhoog met 43% .

Interessant gegeven is verder, dat het beleid van de Britse regering om biologische landbouw in eigen land te stimuleren (via het Organic Farming Scheme in het kader van het landbouw-milieubeleid) vruchten afwerpt. Voor het vierde achtereenvolgende jaar steeg het aandeel van het in het VK geproduceerde biologische voedsel in de totale afzet en nam de afhankelijkheid van in het buitenland geproduceerd biologisch voedsel af. In 2004 werd 56 procent van de behoefte aan biologische productie gedekt door importen. Desgevraagd gaf een groot deel van de bevolking aan meer geneigd te zijn biologisch voedsel te kopen wanneer het in het VK zou zijn geproduceerd. In werkelijkheid nemen de meeste consumenten echter de biologische producten uit de schappen zonder al te veel aandacht te besteden aan het land van oorsprong. Biologische groenten en fruit zijn de producten die het meest frequent verkocht worden en maken in totaal 41% uit van de gehele biologische markt. Britten die voor het eerst op de markt voor biologisch voedsel actief zijn kopen het meest groenten en fruit. Aan de andere kant blijken voor mensen die nog geen biologisch voedsel kopen de hogere prijzen (in relatie tot de gangbare voedselproducten) het belangrijkste obstakel om over te stappen.

De meest opmerkelijke wijziging is de omslag in de consumptie van babyvoeding op biologische basis. Drie van de vier baby's in het VK worden vandaag gevoed met producten van biologische oorsprong, en ook in 2004 steeg de omzet hiervan met 6%. Biologische babymaaltijden beslaan meer dan de helft van de babyvoeding markt met een verkoopwaarde van 76,5 miljoen euro in 2004, vergeleken met 73,5 miljoen euro voor niet-biologische babyvoeding. 80% van de babyvoeding in het VK wordt geïmporteerd.

Niet alleen op voedselgebied, maar ook op de terreinen van wijn, gezondheids- en schoonheidsproducten en zelfs in katoen stijgen de omzetten van op biologische wijze geproduceerde producten. De verkoop van kruiden voor het produceren van schoonheidsmiddelen steeg met 200%.

Geschatte verkoopwaarde biologische voedingsmiddelen 2004 (in miljoen £)

	verkoopwaarde	Marktaandeel
Supermarkten	913.2	75%
Direct Sales	144	11,9%
Independent retailers	156	12.9%
Total	1,213 miljard	

Bron: Soil Association 2005

Binnenkort (2007) zal ook 's werelds grootste biologische en natuurlijke voedingsmiddelenketen, het Amerikaanse supermarktbedrijf Whole Foods Market, zijn vleugels uitslaan naar het Verenigd Koninkrijk en kan daarmee uitgroeien tot

een serieuze concurrent voor de Britse supermarktketen Waitrose (3 procent detailhandels-marktaandeel in het VK; 14 procent biologische markt; klantenbestand hogere middenklasse). Het bedrijf, dat in het afgelopen jaar een omzet kende van bijna 3,9 miljard US dollar, kocht in 2004 een kleine keten winkels in Londen, genaamd Fresh and Wild. In 2005 werd een zeer ruim gebouw aangekocht van het bekende warenhuis Barkers op de Kensington High Street, een prominente locatie in een exclusieve buurt van Londen. Buitenlandse expansie is, in de bedrijfsfilosofie van deze zeker in Amerikaanse verhoudingen bijzondere supermarktketen, niet in de eerste plaats aantrekkelijk voor aandeelhouders, want risicovol, maar vooral belangrijk voor het scheppen van nieuwe aanvoerlijnen voor verse producten (van biologische oorsprong).

3. De biologische consument:

Het profiel van de consument die bewust biologisch koopt is aan het veranderen van de twee verdieners en families uit de hogere middenklassen naar een zeer breed profiel. Ook consumenten met een veel lager bestedingsbudget beginnen meer aandacht te besteden aan kwaliteit dan aan prijs.

Als motieven om biologisch voedsel te kopen gaven mensen op:

- ❖ Smaakt beter: 24 procent;
- ❖ Is veiliger: 22 procent;
- ❖ Beperking blootstelling aan bestrijdingsmiddelen: 18 procent;
- ❖ Zorg over GMO's in voedsel: 15 procent;
- ❖ Zorg over verontreiniging van voedsel: 15 procent;
- ❖ Betere kwaliteit voedsel: 15 procent;
- ❖ Hogere gehalten aan vitaminen en mineralen: 10 procent;

Uit een consumentonderzoek uitgevoerd door The Henry Day Research Association (HDRA) blijkt dat de Britse biologische consument zich ook zorgen maakt over de zogeheten 'food miles' die het resultaat zijn van geïmporteerd voedsel. Ook de hoeveelheid verpakking is een zorgpunt voor de biologische koper. Verpakking die men kan recyclen en biogradabele verpakkingen worden gezien als een sterk pluspunt voor het product.

4. Actieplan van de Britse regering

Het Ministerie van Milieu, Voedsel en Plattelandszaken publiceerde in 2002 een actieplan (te vinden op de website www.defra.gov.uk/farm/organic/actionplan/) om de biologische sector te ondersteunen en te bevorderen. Dit werd in 2005 aangepast. Men hoopt de zelfvoorzieningsgraad van de biologische producten op gelijk niveau te brengen met die van de traditionele markt (ongeveer 70%).

De beweegredenen zijn duidelijk; de Britse biologische markt maakte in de beginjaren van dit millennium een groeispurt mee van 30-50%. Dit is nu gedaald naar een gestage 10-15%, maar de vraag is nog steeds groter dan het aanbod in de meeste sectoren. De regering hoopt met informatie en onderzoek de overproductie in bepaalde sectoren te vermijden, waardoor de biologische markt gestaag door kan blijven groeien.

Ongeveer 75% van alle biologische producten wordt via de supermarkten aangeboden. De groeiende trend in 'gezond eten' en de regeringsplannen om overgewicht bij kinderen in te dammen heeft geleid tot een grotere aandacht van de consument voor biologische producten.

Land- en tuinbouwers die willen omschakelen naar de biologische productie krijgen een extra steuntje in de rug van de regering op basis van genoemd Organic Farming Scheme. De subsidies zijn verhoogd voor omschakeling; bestaande biologische bedrijven krijgen een nieuwe 5 jaarlijkse overeenkomst;

bedrijven krijgen een eenmalig bedrag van £600 om hun training- en advieskosten te dekken en het aanvraagproces is vergemakkelijkt. De omschakelingsubsidie werd nog eens extra verhoogd voor fruitboomgaarden om zo meer inheemse variëteiten op te markt te kunnen brengen.

De regering heeft een gericht aanschaffingsbeleid in het kader van de biologische landbouw. Gevangenissen, scholen, ziekenhuizen en overheidskantines worden alle gestimuleerd biologische maaltijden te verzorgen dan wel hun maaltijden te verrijken met ingrediënten van biologische oorsprong. Waar mogelijk dienen de ingrediënten lokaal of regionaal aangeschaft te worden. Ruth Kelly, de Minister van Onderwijs, heeft na een zeer geslaagde campagne van de bekende televisiekok Jamie Oliver, die met een televisie programma liet zien wat de Britse kinderen voorgeschoteld krijgen elke dag, besloten dat de kwaliteit van de schoolmaaltijden die hier door de meeste scholen worden aangeboden moet gaan voldoen aan strenge eisen op voedingswaardig gebied. De Britse boerenbond, de National Farmers' Union heeft haar leden al gewezen op de kansen die hier bestaan. Ook de biologische sector zal hier zijn voordeel uit kunnen slaan.

5. Importen

De Soil Association deed in december 2003 een onderzoek naar de herkomst van seizoensgebonden biologische producten in de Britse supermarkten. Bijna 1000 consumenten gingen in eigen supermarkt op zoek naar de herkomst van de biologische producten in hun boodschappenmandje. Uit het onderzoek bleek dat Tesco, Asda en Safeways op grote schaal importeren en zeer prijsgericht inkopen. Slechts een derde van het aangeboden varkensvlees in Asda was afkomstig van Britse bedrijven en in Tesco was de helft van alle varkens- en rundvleesproducten geïmporteerd. Slechts 13% van de bloemkolen in Safeways was Brits en in Asda maar 19% van de uien (die voornamelijk uit Nederland afkomstig waren). Enkele andere supermarkten lieten een ander beeld zien. In Waitrose waren alle wortelen, kip- rundvlees- en varkensvleesproducten afkomstig uit eigen land. De resultaten van het onderzoek zijn te vinden op www.soilassociation.org/supermarketsurvey.

Het importvolume aan biologische producten steeg dit jaar 1%, ondanks het overheidsbeleid dat gericht is op het creëren van een hogere zelfvoorzieningsgraad. De voornaamste factor hierin was een overschakeling door enkele supermarkten van Brits geproduceerd biologisch varkensvlees, rundvlees en salade naar geïmporteerde producten.

Import van biologische voedingsmiddelen en dranken in het VK 2004

	% import detailverkoop biologisch producten
Babyvoeding	80
Brood en bakkerij producten	70

Dranken (incl. alcohol)	90
Vlees en vis	25
Zuivel en eieren	5
Fruit, groenten en saladegewassen	76
Overige (incl. granen, sausen, ready meals, snacks, natuurvoeding)	70

Bron: Soil Association 2005

Enkele importbronnen:

Appels: voornamelijk Italië, Nieuw Zeeland en de VS.

Peren: voornamelijk Italië, Nieuw Zeeland en de VS.

Tarwe: Italië, Roemenië, Oekraïne, Duitsland, Scandinavië en Canada.

Uien: voornamelijk uit Nederland.

Overdekte teelten: voornamelijk uit Nederland, Spanje, Italië, Marokko en Algerije.

6. Biologisch landgebruik VK

April 2004	Biologisch	Totale landbouwgrond (ha)
Engeland	251,555	9,099052
Wales	57,361	1,452199
Schotland	373,249	5,535551
N-Ierland	6,209	1,067262
UK	688,373	17,154064

Bron: Soil Association 2005

Het aantal hectaren land onder biologische productie daalde afgelopen jaar met meer dan 5%: van 726.000 hectare in 2003 naar 688.373 hectare in 2004, terwijl het aantal hectaren land dat gereedgemaakt wordt voor biologische landbouwproductie is gedaald van 197.000 hectare in 2003 tot 58.000 hectare in 2004. Nu zeggen deze cijfers veel over het aantal hectaren land dat de slag naar biologische productie volledig heeft gemaakt, maar zij delen ook iets anders mee, namelijk dat een aantal Britse ondernemers uit de biologische landbouw stapt. In 2003 waren er nog 4104 producenten, in 2004 is dat gedaald tot 3995. Volgens de Soil Association is dit te wijten aan de prijzenoorlogen tussen de supermarkten, en in het bijzonder tussen Tesco en Asda. In 1997 waren er maar 828 producenten, waaruit blijkt dat het totaalbeeld toch als vrij positief beoordeeld kan worden. Het aantal verwerkende bedrijven kwam in 2004 uit op 1845.

Uit de cijfers hierboven is af te lezen dat maar 4% van de totale landbouwgrond (exclusief gemeenschappelijk grasland) in gebruik is voor biologische productiepraktijken (in Italië is dit 8%, in Duitsland 4,3% en in de VS 0,2%). Van het totale biologische landoppervlak is 87% bestemd voor weidegebruik (vooral enorme oppervlakten grasland in Schotland), 10% is in gebruik voor graan- en andere gewassen, groenten en fruit. De rest is bestemd als bosgebied of in gebruik voor andere doeleinden in het kader van het landbouw-milieuprogramma.

7.Noord-Ierland

In Noord Ierland wordt maar op zeer kleine schaal biologische producten verbouwd. Ongeveer 6713 ha. is momenteel in gebruik hiervoor. Dit komt

ondermeer door de beperkte distributie- en verwerkingsinfrastructuur. De consument is zich in dit deel van het Verenigd Koninkrijk minder bewust van de voordelen van biologische producten, al laat 2004 wel een stijging zien in de verkoop via boerenwinkels. Kansen voor de Nederlandse exporteur zijn hier voorlopig nog gering, en gericht marktonderzoek is noodzakelijk.

8. Schotland

Het aantal hectaren landbouwgrond dat via de omschakelingsregeling is ondergebracht in de biologische productie is in Schotland hoger dan in welk ander deel van GB dan ook (58% van het totale Britse biologische landoppervlak). Hierbij moet wel rekening worden gehouden met het feit dat om deze omschakeling tot stand te brengen betrekkelijk weinig inspanningen nodig waren omdat op enorme oppervlakten van deze gronden al op halfnatuurlijke wijze landbouw werd bedreven. Bijna 90% van deze gronden is in gebruik als grasland voor de extensieve veehouderij. Men ziet hier een geleidelijke teruggang naar de traditionele veehouderij. De Schotse deelregering publiceerde in 2003 een biologisch actieplan, wat te vinden is op www.scotland.gov.uk. Ook hier zijn de kansen voor de Nederlandse exporteur gering. De biologische consument in Schotland koopt voornamelijk regionaal geproduceerde producten.

9. Wales

Wales is te vergelijken met Schotland. 65% van de boeren die omschakelen naar biologische landbouw kunnen worden omschreven als schapen- of rundveebedrijven. De verkoopwaarde van de biologische groenten- en fruitmarkt voor de periode 2002/2003 werd geschat op ongeveer 30 miljoen euro.

Informatie betreffende de initiatieven van de deelregering in Wales is te vinden op www.wda.co.uk. Een uitgebreid rapport over de biologische groenten- en fruitmarkt in Wales is te vinden op www.organic.aber.ac.uk. De consument in dit gebied wordt veel minder afgeschrikt door de hogere prijs van biologische producten dan hun Schotse en Engelse tegenhangers. De deelregering van Wales maakt zich ook het meest zorgen over de gevolgen van eventuele commerciële teelt van GMO-gewassen voor de reguliere en biologische landbouw. Deze deelregering is vanuit Londen geweldig onder druk gezet om Wales niet GMO-vrij te verklaren, hoewel daarvoor in het deelparlement van Wales een comfortabele meerderheid te vinden is.

Kansen voor Nederlandse exporteurs zijn in deze regio vrij laag. Er is nog een tekort aan leveranciers van verse biologische producten aan scholen, ziekenhuizen en kantines in overheidsgebouwen, maar de consument uit Wales geeft voornamelijk de voorkeur aan streekproducten.

10. Kansrijke sectoren voor Nederlandse exporteurs

Ondanks alle extra steun van de regering en de plannen om een zo hoog mogelijke zelfvoorzieningsgraad te bereiken zijn de kansen voor Nederlandse biologische bedrijven toch aanzienlijk. Biologische producten uit Nederland kunnen vrij ingevoerd worden indien de producent of verwerker geregistreerd staat bij één van de bevoegde biologische certificatieorganen. (voor nadere informatie: www.defra.gov.uk/farm/organic/imports/imports.htm, of contact kan opgenomen worden met de Organic Farming Branch (zie adreslijst hieronder).

Na onderzoek uitgevoerd door het landbouwbureau in Londen in samenwerking met een consultantsbureau werden enkele kansrijke sectoren geïdentificeerd voor biologische producten.

Product	groot	gemiddeld	beperkt	Geen
Dranken (groenten- en vruchten-)	x			
Dranken (Alcohol)	x			
Vetten en oliën				X
Suiker/suikerprod.		x		
Bakkersproducten		x		
(Ontbijt)Granen		x		
Ingeblikt, ingevroren en ingemaakt groenten en fruit				X
Zuivelproducten	x			
Vleesproducten		x		
Pluimvee en eieren			x	
Vee (uitgezonderd pluimvee)		x		
Fruit algemeen	x			
Noten	x			
Groenten algemeen	x			
Zaad	x			
Meloenen	x			
Bloemkool	x			
Kant- en klaar ("food-service")	x			

10a. Groenten

Gedurende de jaren tachtig en negentig steeg de omvang van de Britse biologische groenten markt met gemiddeld 30% per jaar. In 2002/3 begon deze groei af te nemen tot ongeveer 20% per jaar. De markt begon te stabiliseren met minder hoogte- en dieptepunten, betere verhoudingen in de voedselketen.

Supermarkten domineren; 67% van het totaalvolume wordt door de supermarktketens verhandeld. Strenge richtlijnen opgelegd door de supermarkten voor kwaliteit, variëteit, grootte en kleur, continuïteit in aanvoer en kwaliteit wordt als net zo belangrijk gezien als het laag houden van de kosten. Supermarkten beargumenteren dat deze eisen gedreven worden door de consument, die groenten eisen van een constante kwaliteit, cosmetische aantrekkelijkheid en het hele jaar verkrijgbaar. Ook de biologische sector is geen uitzondering op deze regel.

- ❖ Een onderzoek uitgevoerd door The Henry Doubleday Research Association (HDRA, een biologische organisatie) in samenwerking met het Ministerie voor Milieu, Voedsel en Plattelandszaken (Defra) en de Soil Association (SA) heeft de totale verkoopwaarde van biologische groenten in 2003/4 geschat op £197 miljoen pond, waarvan 40% geïmporteerd werd. Vergeleken met het 2003/3 seizoen is dit een verhoging van 2.5% in volume, en een verhoging van 16.5% in verkoopwaarde.
- ❖ De meeste geïmporteerde biologische groenten in het VK komen uit Spanje, Israël, Frankrijk en Nederland.

- ❖ Onderzoek wees uit dat Britse aardappelen, wortelen en broccoli een stuk goedkoper in de schappen lagen dan geïmporteerde groenten. Dit geeft aan dat geïmporteerde producten, die algemeen aangewezen worden als de zondebok indien de verkoop van inheemse producten tegenvalt, niet altijd goedkoper zijn.
- ❖ De meeste geïmporteerde groenten in het VK kwamen in 2004 uit Spanje, Israël, Frankrijk en Nederland.

Percentages geïmporteerde groenten:

Tomaten	55 vnl. uit Spanje, NL en Israël
Kruiden	32
Aardappelen	32 vnl. uit Israël en Egypte
Broccoli	20-60 (seizoensfluctuatie) Vnl. uit Spanje, NL en Italië
Bonen	68
Bloemkool	37
Rode bieten	39
kool	37
Courgette	59
Maïs	63
komkommer	34
sla	42
Pastinaak	44
Koolraap	3
paprika	58
Prei	22
Uien	66 Vnl. uit NL, Oostenrijk en Z. Amerika
Wortelen	27(spring)10(winter) Vnl. uit Spanje, NL en Israël

Bron: The UK Organic Vegetable Market, HDRA 2004

10.b. Kant- en klare maaltijden

De sector van de gekoelde kant-en-klaar maaltijden laat een jaarlijkse groei zien van 40%. De biologische sector kan hier zijn voordeel uit trekken door aantrekkelijke biologische maaltijden of biologisch geproduceerde ingrediënten voor dergelijke maaltijden aan te bieden. Ook moet de aandacht gevestigd worden op de "food service" sector, zoals de ziekenhuizen en scholen, waar steeds meer aandacht wordt gegeven aan hoge(re) kwaliteit van de voedingswaarde en smaak. De media publiceren dagelijks artikelen en televisieprogramma's over de slechte staat van de gezondheid van de Britse kinderen en volwassenen, en er is een snel groeiende trend zichtbaar in de supermarkten, maar ook in restaurants, scholen en ziekenhuizen. Indien de Nederlandse exporteurs goede kwaliteit kunnen leveren tegen een scherpe prijs dan zijn de kansen veelvuldig. Voor meer informatie betreffende deze lucratieve markt kan contact opgenomen worden met het Landbouwbureau van de Landbouwwaad op de Nederlandse Ambassade in Londen. Een exportgids met uitgebreide informatie over de Britse "food service" sector is vanaf begin december 2005 beschikbaar.

10.c. Vee en vlees (incl. pluimvee)

De prijs die de boer krijgt voor zijn product (prijzen af-boerderij) is in deze categorieën in de laatste jaren met 50% gestegen, met de hoogste waardevermeerdering voor hele biologische kippen, kalkoenen en rundvlees van hoge kwaliteit. Eend en parelhoen zijn nog steeds zeldzaam in de Britse winkels, en deze sector zou volgens de Soil Association verder ontwikkeld kunnen worden. Verkoop van biologisch vlees steeg met 139% tussen 2001 en 2004, en er zit grote groei in de verkoop van biologische worstjes, spek en vlees in kant – en klare maaltijden en babyvoeding. Biologisch vlees wordt veelal verkocht via de eigen merken van de supermarkten, die zo'n 80% van het marktaandeel van vers vlees in handen hebben. 61% van het biologische varkensvlees op de Britse markt wordt geïmporteerd. De vraag naar biologisch pluimveevlees groeit jaarlijks met 20%.

Waarnemers uit de industrie hebben een verbetering van de kwaliteit van het Britse vlees gezien, maar toch wordt nog ongeveer 20% geïmporteerd. De afzet van Brits rundvlees is zich langzaam maar zeker aan het herstellen na de BSE-affaire. Ook bij vlees verwacht de consument tegenwoordig dat het snel en gemakkelijk klaar te maken is. Op het terrein van innovatie op dit gebied lijkt Nederland een duidelijke voorsprong te hebben en in het bijzonder lijkt de markt voor innovatieve vleesproducten kansen te bieden.

10.d. Veevoer

Men verwacht dat de vraag naar biologisch veevoer zal verdriedubbelen in de komende paar jaren.

10.e. Akkerbouw

Het totale landoppervlak dat in gebruik is voor de biologische graanproductie is in het afgelopen jaar met 6% gegroeid. Toch moet nog meer dan 45% van alle graanproducten ingevoerd worden. Er is momenteel een tekort aan biologisch zaad van goede kwaliteit op de markt.

10.f .Fruit

De inheemse biologische sector draagt niet veel bij aan de aanvoer van vers fruit. Meer dan 85% wordt nog steeds ingevoerd. Appels en peren komen veelal uit Italië. De voorkeur van de Britten gaat uit naar harde sappige appels zoals Braeburn en Cox.

10.g. Zuivel

Ondanks de lage prijzen die de boeren afgelopen jaar ontvingen voor hun biologische melk zijn de potentiële economische voordelen toch groot. Premies worden bijv. gegeven door enkele supermarkten voor melk van hoge kwaliteit. De vraag naar biologische melk steeg in de eerste helft van 2005 met bijna 50% volgens OMSCo, de belangrijkste Britse biologische melk coöperatie. De verkoop van yoghurt steeg dit jaar met 13%.

Een onderzoek uitgevoerd door de Universiteit van Newcastle in 2005 bevestigde dat biologische melk gezonder is, met meer omega-3, vitamine E en pro-vitamine A. De verkoop van melk steeg na de publicatie van dit rapport met 30%.

Volgens het biologische marktrapport dat de Soil Association jaarlijks produceert is er een tekort aan biologische kaas- en yoghurtproducten op de markt en er lijkt hier dan ook een klein gat in de markt te zijn voor potentiële exporteurs. (Innovatieve) kaasproducten lijken de meeste meerwaarde te behalen. Cheddar, de meest verkochte kaas in het VK, neemt momenteel 54% van de gehele

biologische kaasmarkt voor zijn rekening en men verwacht dat dit in de toekomst nog verder zal toenemen.

10.h.Dranken

6% van de verse fruitsappenmarkt bestaat uit biologisch sap. Het meeste fruit hiervoor moet ingevoerd worden. Andere biologische dranken zoals bier en wijn worden ook in steeds groter mate verkocht. De enige beperking voor de uitbreiding van deze sector leek in 2003 de onwil van de supermarkten om er voldoende schapruimte voor te reserveren. Dit lijkt in 2004 rechtgetrokken te zijn en Waitrose en Marks and Spencer hebben hun assortiment dit jaar uitgebreid.

11. Beurzen

Sinds enige jaren wordt er elk jaar bij het Olympia gebouw in Londen een handelsbeurs gehouden voor biologische producten; Organic Products Europe. Tijdens deze zeer professioneel opgezette en goed bezochte beurs krijgen binnen- en buitenlandse bedrijven de kans om contact te maken met inkopers van de meeste grote supermarkten, en andere belangrijke Britse inkopers van biologische producten. Informatie hierover is te vinden op www.naturalproducts.co.uk. In april 2006 zal een ruim opgezet Nederlands Paviljoen aan de beurs deelnemen, en informatie betreffende deelname kan ingewonnen worden via 0044 (0) 20 75903277.

Enkele andere beurzen:

*Organic Fayres

5 maart in NEC, Birmingham.

www.organicfayres.co.uk

0044 (0) 7813 084 130

* Pure & Organic. Een consumentenbeurs.

14 mei 2006 in Alexandra palace, London

info@pureandorganicshow.co.uk

www.pureandorganicshow.co.uk

0044 (0)20 8954 0259

* The Natural Trade Show (ook biologisch)

12/13 maart 2006 in Brighton

info@naturaltradeshow.com

www.naturaltradeshow.com

0044 (0) 131 315 0303

* The Natural Trade Show (ook biologisch)

18/19 september 2006 in Harrogate

info@naturaltradeshow.com

www.naturaltradeshow.com

12. Conclusie

Ondanks de gewenste hoge zelfvoorzieningsgraad van 70% (momenteel 56%) en de plannen van het Britse ministerie van Milieu, Voedsel en Plattelandszaken voor de biologische landbouw zijn er nog vele gaten in de Britse markt die gevuld kunnen worden door Nederlandse exporteurs. De verwachting dat gangbare landbouwbedrijven onder invloed van het per 1-1 2005 in het VK geïmplementeerde hervormde Gemeenschappelijke Landbouwbeleid op enige schaal zouden overschakelen naar biologische landbouw is – behoudens enige uitzonderingen- (nog) niet uitgekomen. Niet alleen grote bedrijven kunnen hier afzetmogelijkheden vinden, maar ook en vooral voor het midden- en kleinbedrijf zijn er vele mogelijkheden. Seizoensgebonden producten worden zowel via de supermarkten als de andere kanalen verkocht en producten voor de vele nichemarkten kunnen een goede prijs voor hun hoge toegevoegde waarde opleveren. Marktonderzoek is essentieel in deze wisselvallige markt.

Aandachtspunten:

- Supermarkten zijn moeilijk te benaderen door potentiële exporteurs. De zakencultuur in het VK wijkt af van de Nederlandse prijsgerichte cultuur. Vooral bij de supermarkten wordt het opbouwen en onderhouden van een lange-termijnsrelatie als zeer belangrijk gezien. Het Bureau voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit organiseert ook dit jaar weer trainingdagen voor potentiële exporteurs van voedingsmiddelen, waar men op praktische wijze uitgebreid uitleg krijgt over de Britse markt en over de beste manier om elke marktsector te benaderen. (Zie appendix)
- Etikettering is niet altijd duidelijk en consumenten worden door de pers gewezen op problemen betreffende de authenticiteit van de biologische producten. Duidelijke etikettering op de exportproducten wordt aanbevolen. Marks and Spencer, een supermarktketen die alleen producten van zeer hoge kwaliteit op de schappen heeft liggen, heeft op vele etiketten zelfs een foto en naam van de producent gedrukt om zeer duidelijk te maken waar het product vandaan komt, wat zeer gewaardeerd lijkt te worden door de consument.
- De biologische markt is nog steeds relatief klein en de concurrentie is scherp; ook deze sector blijft niet onaangeroerd in de voortdurende prijzenoorlogen tussen supermarktketens. Marktonderzoek is essentieel.
- Het VK ligt op betrekkelijk korte afstand van Nederland en heeft goede transportverbindingen.
- Nederlandse producten kunnen vrij ingevoerd worden mits de producent of verwerker geregistreerd staat bij een gecertificeerd biologisch orgaan.
- De Britse consument is zich in steeds grotere mate bewust van voedselveiligheid en milieuproblemen en ziet biologisch voedsel als een gezonde en meer smaakvolle optie. Er zit nog steeds een stijgende lijn in de verkoop van biologische producten in het VK.
- Ondanks de gewenste hoge zelfvoorzieningsgraad van het VK is er nog veel ruimte voor exportproducten, vooral in de zuivelsector, de kant-en-klare maaltijden sector en de groenten- en fruit sector.

Nuttige Informatie:

Het Bureau voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit organiseert ook dit jaar weer trainingdagen voor potentiële exporteurs van voedingsmiddelen, waar men op praktische wijze uitgebreid uitleg krijgt over de Britse markt en over de beste manier om elke marktsector te benaderen. Er zijn aparte modules voor supermarkten en voor de "food-service"-sector. Afhankelijk van de samenstelling van de bedrijven die zich aanmelden worden ook dit jaar weer relevante sprekers en inkopers van hoog niveau uitgenodigd. Focus op de biologische sector is daarbij een van de mogelijkheden. Voor meer informatie kan contact opgenomen worden met het LNV-Bureau LNV te Londen (0044 207 590 3277).

Adressen:

Organic Farming Branch
Imports Section
Department for Environment, Food and Rural Affairs
Area 5F, Ergon House
Horseferry Road, London SW1P 2AL
Email: organics.imports@defra.gsi.gov.uk

Certificatie:

www.defra.gov.uk/farm/organic
www.soilassociation.org

Websites:

- * Organic-europe: www.organic-europe.net
- * Soil Association: www.soilassociation.org
- * Defra: www.defra.gov.uk
- * The Welsh Development Agency: www.wda.co.uk
- * The Scottish Executive: www.scotland.gov.uk.
- * The Scottish Agricultural College: www.sac.ac.uk
- * Defra's Organic Action plan: www.defra.gov.uk/farm/organic/actionplan/
- * Farmers Weekly: www.fwi.co.uk
- * New Economics: www.neweconomics.org/gen
- * The Henry Doubleday Research Association (HDRA): www.hrda.org.uk
- * Elm Farm Research Centre (EFRC): www.efrc.com
- * Organic Monitor: www.organicmonitor.com
- * Organic Consumers Organisation www.organicconsumers.org

Bronnen:

- Soil Association: www.soilassociation.org (2005)
- Agri-Food Partnership Organic Strategy Group (2004). Second organic action plan for Wales 2005-2010. Organic Centre Wales.
- Commission of the European Communities (2004). European Action Plan for Organic Food and Farming, (Communications from the commission to the council, and the European Parliament).
- Commission of the European Countries, Brussels.
http://europa.eu.int/comm/agriculture/qual/organic/plan/index_en.htm.
- DEFRA (2002). Action Plan to develop organic food and farming in England. Department for Environment, Food and Rural Affairs Publications, London.
- DEFRA (2004a). Action Plan to develop organic food and farming in England: Two Years On. Department for Environment, Food and Rural Affairs Publications, London.
- DEFRA (2004b). Agriculture in the United Kingdom. Department for Environment, Food and Rural Affairs Publications, London
- Elm Farm Research Centre and Gateway Services (2001). Organic Farming in Northern Ireland: A Development Strategy. Elm Farm Research Centre, Newbury, Berkshire.
- Firth, C., Geen, N., et al. (2003). The UK organic vegetable market 2001/02, HDRA, Ryton Organic Gardens, Coventry.
- Organic Farmers and Growers (2004). National benchmark survey of organic food production. Organic Farmers and Growers and In Touch Research Services Ltd, Shrewsbury.
- Scottish Executive (2003). Organic Action Plan. Scottish Executive, Edinburgh.
- Smith, E., Marsden, T. (2004). "Exploring the limits to growth in UK organics: beyond the statistical image. " Journal of Rural Studies 20: 345-357.
- Soil Association (2003). Eye on the Market. Organic Farming (Spring 2003 - Winter 2003). Bristol.

MSC dec. 2005